

**BIZIKIDETZAREN ETA GIZA ESKUBIDEEN PLANA 2017-2020 AURKEZTU DU
EUSKO JAURLARITZAK**

- **Lau urterako jarduketa integral baten proiektu bat da, bai ETaren indarkeriaren amaieraren agendari bai bizikidetzaren aldeko erronka berriei erantzuten diena.**
- **Bizikidetzaren adostua sustatzea da zeharka baldintzatzen duen helburua: *gizartearen elkar hartzea*.**
- **Jarduketa-programak 14 ekimen hartzen ditu barnean, hiru agertokitan egituratuta: iragana, oraina eta etorkizuna.**
- **ETaren armagabetzea indarkeriaren amaiera ordenatuaren funtsezko giltzarria bada, Planaren asmoa da beharrezko giltzarri guztiak biltzea bizikidetzaren normalizatua eta memoriaduna lortzeko begira.**

Oraingo testuinguruan eta bizikidetzaren ikuspegitik, garrantzizko zereginak daude oraindik betetzeko: indarkeriaren amaiera ordenatua (ETaren armagabetzea ziurtatzea eta baieztatzea, eta desegitea, eta iraganari buruzko gogoeta kritikoa egitea), biktima guztiei errekonozimendua eta ordaina ematea, iraganaren memoria kritikoa, espetxe-politika, giza eskubideen inguruko erronka berriak...

Bost urte baino gehiago igaro dira ETaren indarkeriaren amaiera iragarri zenetik. Iraganaren zauriak itxi beharrean gaude, eta oraindik zintzilik dauden arazoak konpondu eta etorkizunari begira bizikidetzaren demokratikoaren kultura sendotu. Gaur aurkezten duguna bezalako plan estrategiko bat beharrezko tresna da etorkizun hobeagoa lortzen laguntzeko.

ETaren berehalako armagabetzea bada indarkeriaren amaiera ordenatua lortzeko ezinbesteko giltzarria, plan honen asmoa da beharrezko giltzarri guztiak biltzea bizikidetzaren normalizatu eta memoriadun bat finkatzeko, aurretik egindako lanari jarraitasuna emanez.

Aurreko planak *Bakea eta Bizikidetzaren Plana* zuen izena eta *Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Plana* izena hartu du oraingoak. Bakea, terrorismoak eta indarkeriak erasotako garai baten amaierari lotuta, atzean geratzen ari den agenda bat balitz bezala ikusten da orain gizartetik. Giza eskubideei lotutako bizikidetzaren formulazio bat adierazten du eta, itxi gabe dauden erronkak ahaztu gabe, sortzen ari diren desafioetara hobeto egokitzea du helburu, beti aldakor eta ziurgabetasunez inguratuta ageri zaigun mundu honetan.

Gizartearen elkar hartzea da plan honen helburu estrategikoa. Gizarte demokratiko baten balio gorena adierazten du: *bizikidetzaren adostua* lortzea. Gizartearen elkar hartzea adostasunean oinarritzen da, giza eskubideen eta euskarriztat duten giza duintasunaren balio gorenaren inguruan. Memoriari eusten dion bizikidetzari egiten dio aipamen, itxi gabe dagoen iraganeko agendari begiratzen dionean, baita bizikidetzaren solidarioari ere, sortzen ari diren erronkei begiratzen dienean.

Bai munduan bai gure tokiko esparruan kezken agenda berri bat kontsolidatu da, XXI. mendearen errealitateari egokitutakoena. Sortzen ari diren eztabaidak dira horiek, bizikidetzaren edo hezkuntzan, aniztasuna eta solidaritatea bezalako balioen kudeaketarekin zerikusia dutenak, eta errealitate hauetan aditzera ematen direnak: errefuxiatuak, migrazioak, pluraltasun erlijiosoa edo kulturala, esklusioaren eta bidegabekeriaren agertoki berriak, edo nazioarteko terrorismoaren edo gerraren mehatxuari emandako erantzunak. Gainera, planak gai hauei helden die.

Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen aldeko Plana hiru atal nagusitan egituratzen da. Lehenik, Esparru Orokorra, diagnostikoarekin eta oinarriekin taxutua. Bigarrenak *Oinarritzako akordiorako tresnak* du izena eta printzipioen eta proposamenen katalogo bat aurkezten du, bizikidetzaren eta giza eskubideen inguruko adostasun-ibilbide bat partekatzeko. Planaren hirugarren atalak jarduketa-programa hartzen du, 14 ekimen biltzen dituena, ekintza zehatzetan adieraziak, beste bi ekintza operatiborekin batera.

Dokumentuaren hirugarren atal hori hiru agertokiren gainean proiektatu eta egituratzen da, agertoki bereizi bezain elkarlotuak izanik: indarkeriaren amaiera ordenatuarekin lotutako hiru

ekimen (iragana), bizikidetzaren normalizazioarekin lotutako hiru ekimen (oraina), eta bizikidetzaren aldeko erronkekin konpromisoa hartzen duten bederatzi ekimen (etorkizuna):

I. ardatza. Iragana. Indarkeriaren amaiera ordenatuaren agertokia.

- 1. **ekimena.** ETA armagabetzea eta desegitea.
- 2. **ekimena.** Iraganari buruzko gogoeta kritikoa.
- 3. **ekimena.** Iragana argitzea.

II. ardatza Oraina. Bizikidetzaren normalizazioaren agertokia.

- 4. **ekimenaren fitxa.** Biktimak.
- 5. **ekimenaren fitxa.** Memoria.
- 6. **ekimenaren fitxa.** Espetxe-politika.

III. ardatza Etorkizuna. Bizikidetzaren erronka berrien agertokia.

- 7. **ekimena.** Aniztasunaren kudeaketa positiboa.
- 8. **ekimena.** Solidaritatearen sustapena.
- 9. **ekimena.** Hezkuntza.
- 10. **ekimena.** Dibulgazioa.
- 11. **ekimena.** Partaidetza.
- 12. **ekimena.** Lankidetzaren estrategikoak.
- 13. **ekimena.** Nazioarteko ekintza.
- 14. **ekimena.** Elkarrizketa eta adostasuna.

IV. ardatza Zeharkakoa. Kudeaketa eta aurrekontuak.

- 15. **ekimena.** Kudeaketa (koordinazioa, jarraipena eta ebaluazioa).
- 16. **ekimena.** Aurrekontuaren aurreikuspen xehekatua.

Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Plan honen egitura eta edukia finkatzeko orduan, aurreko planaren kanpoko nahiz barruko jarraipen- eta ebaluazio-prozesuen emaitzak hartu dira kontuan. Dagozkion ondorioak eta gomendioak espresuki adierazten dira bere aurreneko atalaren lehenengo puntuan.

Aditza funtsezko alderdia da hau bezalako plan estrategiko baten ebaluazio- edo lanketa-prozesuan. Arrazoi horregatik, dokumentu berri hau 2017ko apirilaren 4an aurkezten da proposamen ireki gisa. Data horretatik aurrera hiru hilabeteko aldiari ematen zaio hasiera, uztailaren 4ra arte alegia, talde parlamentarioen, gizarte-erakundeen eta herritarren aldetik planaren edukia buruzko ekarpenak jasotzeko eta iritzia kontrastatzeko.

Amaitzeko, azpimarratu beharra dago plan hau ez dela zerotik abiatzen, hainbat instituziok, aurreko gobernuak, alderdi politikoek eta talde parlamentarioek, gizarte-erakundeek, biktimen elkarteek eta herritarrek oro har urteetan zehar egindako ekarpenak eta lana aintzatestetik baizik. Gaur eraikitzen ari garena ezinezkoa litzateke euskarritzat duen oinarri hori gabe.

Vitoria-Gasteiz, 2017ko apirilaren 5a